

İran Komplosu

İçeriği Yazan: [Erbil DENİZ](#) [1] Zaman: Per, 02/07/2009 - 06:00

Yazar: Erbil DENİZ

Komplo, görünen olaylar ya da tutumların arkasına gizlenen asıl amaç veya hedef olarak değerlendirilir. Sözcük anlamı dışında, günlük hayatta farklı olarak anlamlandırıldığı herkesçe malûm! Radikal fikirler olarak değerlendirilir çoğu kişi tarafından. Biraz hayalcilik ve biraz da kurgusal yapıdan başka bir anlam ifade etmez. Oysa komplo kavramı teorik olarak ele alındığında gerçeği bulmayı amaçlar. Bir duruma gerekli değer verilir ve bu değer bilgilerle doldurulursa gerçeğe biraz daha yakınlaşılabılır.

Son zamanlarda yaşanan ve bütün dünyanın korkuyla olmasa da merakla izlediği önemli olaylar var. Bunların en önemlisi belki de İran'da yaşanan iç kargaşa. Dışarıdan bakan ilk gözlerin edindiği izlenim çok basit İran için. "Seçimi kaybeden taraf haksızlığa uğradığını düşünüyor ve biraz demokrasi için sokağa dökülüyorlar." Görünen durum bu şekilde... Peki, gerçeği de böyle mi sizce?

İran'ın şu anki durumu bana 1980 Türkiye'sini hatırlatıyor. İdeolojik (siyasi) temelde başlayan karışıklık, zamanla hem fikir hem fiziki düşmanlığa yerini bırakıyor. Türkiye'de hâlâ en çok tartışılan müdahale olan Kenan Evren olayına benzer bir tartışmayı, yıllar sonra da İran'da görebilecek miyiz? Ya da İran bu durumu nasıl atlatacak? Askeri darbe ile mi? Tabii ki hayır. Çünkü İran'ın yapısı hem siyasi olarak hem de etnik olarak çok farklı. Askeri yapısına değinmeye bile gerek yok. Çoğu insanın düşündüğü ve kiminin dile getirdiği şekilde "Ne vahim bir durum, tam da ABD ile ilişkiler düzelmeye başlamışken... Barış treni kaçıyor!". Bu tren gerçekten kaçıyor mu, yoksa diğer her şey gibi bu tren de sadece görüntüden mi ibaret? Biraz kıyaslama, biraz da kurgulama ile İran bu duruma nasıl geldi görelim.

1980 Türkiye'sinde oluşan Kenan Evren olayının çoğunlukla ABD kökenli olduğu kabul ediliyor. "Bizim çocuklar başardı." hepimizin aklında mih gibi duruyordur. Sağ - Sol kavgasının daha da büyümemesi için (!) gerçekleştirilen bir "Yönetime geçici olarak el koyma" hareketidir Kenan Evren olayı. Ve bu tutumdan memnun olan en büyük taraflardan biri de ABD'dir.

Dış güçlerin bir bölgeyi karıştırmak için hangi metotları denediğini kısaca hatırlamak gerekirse; ideolojik karışıklık, dini karışıklık ve son olarak etnik karışıklık. Biz bunların hepsini de yaşadık. İran'da ideolojik karışıklıkla katıldı bu kervana.

George Bush döneminde, İran - ABD gerilimi ve ABD'nin sürekli bahane arayışı içinde oluşu İran'ı karıştırmaya yetmedi. G. Bush'un yapmak istediği ilk şey, günümüzde en büyük etkiyi yaratan ve ülkelerin en büyük tedirginliğini oluşturan etnik karışıklıktı. Bunun için İran'ın nüfusunun yaklaşık 40 milyonunu oluşturan Azeri kökenli vatandaşları tetikleme denedi. Tıpkı Irak'ta yaptığı gibi kendini destekleyecek iç topluluk oluşturmaya çalıştı. Ancak Irak'taki durumun aksine başarılı olamadı. Çünkü Irak olayının son hali herkesin bir şeyleri anlamasını sağlıyordu. Daha sonra yanına yardımcı ülkeler aramaya başladı. Bunun için elle tutulur bir bahanesi olmalıydı ve bu bahaneyi nükleer silah olarak belirledi. Olası müdahaleyi meşrulaştırmak için her durumu lehine kullanmaya çalışan ABD, bu konuda da istediği büyük desteği bulamadı. Henüz Irak Sendromu geçmemişken, yeni bir nöbete kimse yanaşmadı. Bush dönemi biterken, yeni bir yön belirlenmeliydi. Ve Sayın Hussein B.Obama bu stratejiyi bize "iyi polis - kötü polis" olarak gösterdi. İlimli yaklaşım ve Müslümanlara karşı barışçıl sözlerle başladı bu girişime. Zira ne yapacağına karar verene değin yaptığı çelişkili açıklamalar, izlenecek yolun henüz tam belli olmadığının göstergesiydi.

Bush döneminde bazı karışıklık denemeleri yapılmış, geriye sadece iki yöntem kalmıştı. Bunlar din ve ideoloji idi. İran'da dini kullanmanın mümkün olmadığı da ortadayken, yapacak tek bir şey vardı. İdeolojik karışıklık meydana getirmek... Bunun için gerekli olan bir kuklaydı ve bu kişiye uygulanacak propagandaların da, belli edilmeksizin İran'da uygulanması gerekiyordu. Nihayetinde, hem muhalif hem de İran halkının geleceğini düşünen (!) bir lider yaratıldı. Seçimlerden bu yapay liderin başarıyla çıkması durumunda, ABD amacına sessiz ve kolay bir şekilde ulaşacaktı. Ancak seçimler umulduğu

gibi olmayınca ve İran halkının galeyana geldiği bir dönemde bu oyuna yeni senaryolar yazılmalıydı. Ve yazıldı. Bu senaryo amaca bağlı kalarak ufak rota değişikliklerini barındırıyor olsa da, aynı kişiler tarafından yazıldığı için herhangi bir tezatlık içermesi mümkün değil. Senaryo gereği düşünülen hareketler zaman geçmeden sahnelenmeye başlandı. Demokratik eylemler, açık hava toplantıları ve derken çatışmalar. Artık kendilerinin bile kontrol edemeyeceği olayların başlangıcı ABD'yi tedirgin eder gibi görünse de, onlar bu durumdan da kendilerine uygun pozisyonları belirleyerek, yeni plânlarla kurtulacaklardır. Ya İran kargaşayı kendinin engellediğini sanarak ABD'ye hizmet edecek ya da ABD'nin yardım etmesi için kapılarını çalacak. Her koşulda da ABD için bir parçası olmayı sürdürecektir. Şu an için ABD'nin kayıpla bu durumdan çıkması pek olası görünmüyor. Çok radikal tutumlar ancak ABD'nin isteklerinin gerçekleşmemesini sağlayabilir. Ancak bu şekilde oluşacak radikal çözümler de, İran'a zarar verebilir. Hem ülke bütünlüğün zarar görebileceği hem de kayıpların olabileceği böyle bir ortamda İran yönetimi de, sıra dışı davranışlar sergilemekten kaçınacaktır.

Sonuç olarak yapay lider başa gelsin ya da gelmesin kazanan tek bir taraf olacaktır. Yine ABD kazanacak ve kendine olası müdahale için yeni meşru temeller oluşturacaktır. Obama "iyi polis" görüntüsüyle İran halkının güvenini kazanacak, yüksek ABD karşıtlığı azalacak ve muhakkak ki yine demokrasi galip gelecektir (!). Böylece ABD yarım asırdır üzerinde çalıştığı Büyük Ortadoğu Projesi'nde bir kaleyi daha kontrol etmenin mutluluğuna erişecektir.

Daha sonra sırada hangi bölge ülkesi olduğu ise, ABD'nin keyfine kalan bir durumdur. Ancak şu an için görünen ülke Suriye'dir. Çünkü Irak ve İran'ı kontrol altına aldıktan sonra, o bölgede kalan tek ülke Suriye olacaktır. Kimilerinin deyimiyle "Türkiye'ye sıra var daha."

Yıl 1980. Türkiye iç kargaşa ile uğraşmakta ve ordu yardımı koşarak bizi bu durumdan çıkarmakta... Yıl 2009. İran iç kargaşa ile uğraşmakta ve ABD her an yardıma koşmak için hazır beklemekte. Uluslararası ilişkilerde, iç siyasete müdahale kâğıt üzerinde yasaklı görünse de, diğer bir sayfada da, "Her halkın kendi kaderini belirleme, özgürlük, demokrasi, eşitlik" gibi, daha çok büyük olmaya çalışan ülkelerin maşa olarak kullandığı kalıplar da vardır. Çelişki gibi görünen bu kavramlar, dik durmaktan aciz her ülke yönetimi için hep bir "sallanan kılıç" olarak kalacaktır. Ve bu kılıcın varlığını inkâr edenler kafalarını kaldırmadıkça, o kılıcın varlığına inanmayacaklardır.

iletisim@politikadergisi.com

Sayı 16'yı indirmek için [buraya tıklayınız.](#) [2],

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [3]

Kaynak URL (20/04/2024 - 15:03 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/iran-komplosu>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/erbil-deniz>

[2] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD16.zip>

[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>